

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

หลักการและเหตุผล

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment หรือ การประเมิน ITA) ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐที่มุ่งพัฒนาระบบราชการไทยในเชิงบวกและสร้างสรรค์มากกว่ามุ่งจับผิด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้หน่วยงาน ภาครัฐได้รับทราบถึง สถานะและปัญหาการดำเนินงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์กร ผลการประเมินที่ได้จะช่วยให้ หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนางองค์กรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานภาครัฐ (คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ 2567, หน้า 5)

ดังนั้น การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment) หรือการประเมิน ITA จึงไม่ได้เป็นเพียงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทำให้ทราบถึงช่องว่างในความไม่เป็นธรรมและความด้อยประสิทธิภาพ เพื่อนำไปจัดทำเป็นมาตรการและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบ ซึ่งถือเป็นมาตรการที่สำคัญในการพัฒนาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ในด้านคุณธรรม ความโปร่งใส อันจะนำไปสู่การป้องกันการทุจริต รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำรวจตลอดจนการประเมินตนเอง ส่งผลให้เกิดความตระหนักและปรับปรุงการบริหารงานและกำกับดูแล และให้ความสำคัญกับด้านคุณธรรม ความโปร่งใสของโรงเรียนมากขึ้น ทั้งนี้ การประเมิน ITA ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหน่วยงาน ภาครัฐในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ให้ทันสมัยและน่าสนใจมากขึ้น ที่สำคัญคือส่งผลให้หน่วยงานมีการจัดการข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบและเตรียมความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะได้ รับทราบ (คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ 2567, หน้า 5-6)

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ในการดำเนินงานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส สร้างค่านิยมวัฒนธรรมสุจริตให้เกิดในสังคมอย่างยั่งยืน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโรงเรียนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตผ่านโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน อันนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างแท้จริง

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ มีมาตรการ ระบบ ควบคุมหรือแนวทางในการป้องกันข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้ทำการทุจริต

1.2 เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต (อ้างอิงในคู่มือ แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปี พ.ศ. 2568 ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.), หน้า 8)

2. แนวความคิดในการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต ความหมาย

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลกระทบทำให้วัตถุประสงค์ หรือ เป้าหมายเบี่ยงเบนไป ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงาน ไม่ประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กรโดยการวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง การวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยงโดยพิจารณา จากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยง (Impact) ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของส่วนงานหรือหน่วยงานภายในส่วนงาน

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาด ความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง

การทุจริต (Corruption) หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น การทุจริตอาจเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การติดสินบนเจ้าพนักงานด้วยการให้หรือการรับสินบน ทั้งที่เป็นเงินและสิ่งของ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การฟอกเงิน การยกยอก การปกปิดข้อเท็จจริง การขัดขวาง กระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายถึง การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจจะทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ สำหรับตนหรือผู้อื่นซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้น ทำให้ตนเองได้ประโยชน์ แต่เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม จากความหมายนี้ แสดงให้เห็นว่า การกระทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนร่วมนั้น เป็นการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ซึ่งหมายความว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) เป็นการทุจริตคอร์รัปชันรูปแบบหนึ่งนั่นเอง

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม หรือ ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่และมีการใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตัว โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ผลประโยชน์ทับซ้อน มีหลากหลายรูปแบบ ไม่จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในรูป ตัวเงินหรือทรัพย์สินก็ได้

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
สินบน Bribery	สินบน Bribery ISO 37001 : ได้ให้ความหมายสินบน หมายถึง การเสนอ การสัญญา การให้ การรับ การเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์เท่าใด (ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัวเงินและ ไม่ใช่ตัวเงิน) ทั้งทางตรงและทางอ้อม และ ไม่ว่าจะเป็สถานทีใดๆ ก็ตาม โดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าวหรือตอบแทน เพื่อ ให้บุคคลกระทำหรือละเว้น การกระทำ อันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลนั้น (ตามความหมายของ ISO 37001 “offering, promising, giving, accepting or soliciting of an undue advantage of any value (which could be financial or non-financial), directly or indirectly, and irrespective of location(s), in violation of applicable law, as an inducement or reward for a person acting or refraining from acting in relation to the performance of that person’s duties. (ที่มา : Bureau Veritas Certification Services The Implementation of ISO 37001 with Gift Giving and Receiving)
ของขวัญ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2565)	เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แกกันเพื่ออัยาศัยไมตรี ให้เป็นรางวัลให้โดยเสนาหา ให้เพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ และให้หมายความรวมถึงประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สินหรือการได้รับบริการหรือการรับการฝึกอบรม หรือการรับความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียว และไม่ว่าจะให้เป็บัตร ตัวหรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินหรือสิ่งของให้ใน ภายหลัง

การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา	มาตรา 128 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 ข้อ 3 ให้นิยาม “การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือบุคคลที่ให้กับในโอกาสต่างๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้กับ ตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน
--	--

ค่านิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (อ้างอิงในคู่มือ แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานคณะ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน ภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ,หน้า 12)

3.กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมี 4 กระบวนการ

- 3.1 Corrective : แก้ไขปัญหาที่ เคยรับรู้ว่าจะเกิดสิ่งที่มีประวัติดูอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก
- 3.2 Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร
- 3.3 Preventive : ป้องกัน หลีกเลียงพฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนที่

พฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อ การทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้ทำการทุจริตเข้ามาได้อีก

3.4 Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการ สิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องกันปรามล่วงหน้าในเรื่อง ประเด็นที่ไม่คุ้นเคยในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

4. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจของหน่วยงาน ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 "ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการงานอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ไม่มีการกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558"

2) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน ในการใช้อำนาจตามกฎหมายการให้บริการตามภารกิจ

3) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน ในการจัดซื้อจัดจ้าง

4) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน การบริหารงานบุคคล

5.การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มีขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ จัดทำความเสี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตของหน่วยงานและได้ศึกษาปัญหาและแนวโน้ม โอกาสในการเกิดการทุจริต เพื่อระบุและประเมินความเสี่ยง

1) การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ซึ่งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ "ไม่มีความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการงานอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ไม่มีการกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ. 2558"

2) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบนในการใช้อำนาจตามกฎหมายการให้บริการ ตามภารกิจ

3) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบนในการจัดซื้อจัดจ้าง

4) ความเสี่ยงการทุจริต ที่เกี่ยวข้องกับสินบนการบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนในภาพรวม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับสินบน ดังนี้

Known Factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด คาดว่าจะมีโอกาสเกิดซ้ำสูง หรือมีประวัติอยู่แล้ว

Unknown Factor ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อน ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประมาณ

การล่วงหน้าในอนาคต

**ประเมินความเสี่ยงการทุจริตในการรับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการพ.ศ. 2558			
"ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต เนื่องจาก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ไม่มีการกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558"			
2) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน ในการใช้อำนาจตามกฎหมายการให้บริการตามภารกิจ : การรับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่			
1	- การให้หรือรับสินบนเพื่อซื้อขายตำแหน่ง		✓
2	การรับสินบน/เรียกรับเงิน/ของขวัญ/สินน้ำใจ/ การเลี้ยงรับรอง/ การรับความบันเทิง อันจะนำไปสู่ การเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับบริการ ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่		✓
3	การจัดการเรียนการสอน - การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากการรับนักเรียน		✓
4	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากนักเรียนเพื่อแลกกับผลการเรียน		✓
5	การบริการวิชาการ - การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากผู้มารับบริการเพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวกในการให้บริการ		✓
6	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากผู้มารับบริการเพื่อแลกกับการเปลี่ยนแปลงผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการ		✓

3) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน ในการจัดซื้อจัดจ้าง			
1	ขั้นตอน การกำหนด TOR และราคากลาง -การเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง		✓
2	ขั้นตอนการบริหารสัญญา - การเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง กรณีตรวจรับงานไม่ตรงตามสัญญาหรือเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง		✓
4) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน การบริหารงานบุคคล : กระบวนการสรรหาคัดเลือกบุคลากร			
1	การสรรหาคัดเลือกบุคลากร เข้ามาเป็นพนักงาน อาจมีการเรียกรับ/ รับผลประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ ต่อพวกพ้องของตนเอง เพื่อรับเข้า ทำงาน		✓
2	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกข้อสอบ อาจมีการจัดทำเอกสารเพื่อจำหน่าย แจก หรือกระบวนกรอื่นใดที่ก่อให้เกิด ประโยชน์แก่ตนเองและผู้เข้าสอบ คัดเลือก		✓

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

วิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการทุจริต เป็นการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดผลกระทบของความเสี่ยง เพื่อประเมิน โอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และดำเนินการวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน มาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต ได้แก่ ระดับ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพ เนื่องจากข้อมูลเป็น เชิงพรรณนาที่ไม่สามารถระบุเป็นตัวเลข หรือจำนวนเงินได้

สาเหตุของความเสี่ยง แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ดังนี้

1) ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และ การเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง การควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือ ข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

2) ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือสภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

ตารางที่ 1 เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood)

ระดับ	โอกาส	คำอธิบาย
5	มากที่สุด	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า 5 ครั้งต่อปี
4	มาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน 4 ครั้งต่อปี
3	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน 3 ครั้งต่อปี
2	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน 2 ครั้งต่อปี
1	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 1 ครั้งต่อปี

ตารางที่ 2 เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
5	มากที่สุด	-เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกกลโกงซึ่งมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม -เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์การตรวจสอบทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น
4	มาก	-ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ -ร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว
3	ปานกลาง	-หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง -มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงาน โดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
2	น้อย	-ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียนแจ้งเบาะแส -เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล
1	น้อยมาก	แทบจะไม่มี

การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

การวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้เวลารอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตาม หน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่ เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ระดับความเสี่ยง (Degree of Risk) แสดงถึงความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยง แต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 3 ช่วงระดับความเสี่ยง (Degree of Risk)

ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	เขตสี	มาตรการควบคุม
ระดับความเสี่ยงต่ำ	1 – 3 คะแนน	เขียว	ยอมรับความเสี่ยง (มีผลกระทบหน่วยงานภายใน ส่วนระดับงาน แผนงาน ของกอง)
ระดับความเสี่ยงปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบ ระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้	4 – 9 คะแนน	เหลือง	ยอมรับความเสี่ยง แต่ควรมีมาตรการ ควบคุม (มีผลกระทบหน่วยงานภายใน ส่วนของคณะ/สถาบัน/กอง/สำนัก)
ระดับความเสี่ยงสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้อง หลายคนหลายหน่วยงานภายใน องค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุม ข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ	10 – 16 คะแนน	ส้ม	ต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยง ให้อยู่ใน ระดับที่ยอมรับได้ (มีผลกระทบต่อ หน่วยงานภายใน ส่วนของโรงเรียน)
ระดับความเสี่ยงสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ บุคคลภายนอกคนที่ไม่รู้จักไม่ สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่ สามารถกำกับติดตามได้อย่าง ใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ	17 – 25 คะแนน	แดง	มาก ต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยง หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง โดยการหยุด ยกเลิก เปลี่ยนแปลงกิจกรรม (มีผลกระทบ ต่อบุคคลภายนอก)

ตารางที่ 4 ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Like hood)	5	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
	4	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
	3	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
	2	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
	1	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง
		1	2	3	4	5
		ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)				

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ตารางที่ 5 แสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

ลำดับที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
(1) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558					
หมายเหตุ: ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการงานอนุมัติอนุญาต เนื่องจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือ ไม่มีการกิจการอนุมัติอนุญาต ตาม พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. 2558 จัดทำโครงการที่ไม่จำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับนโยบายพันธกิจหลักของโรงเรียนฯ					
(2) การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การให้บริการตามภารกิจ					
การจัดการเรียนการสอน					
1	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากการรับนักเรียน	✓			
2	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจาก นักเรียนเพื่อแลกกับผลการเรียน	✓			
การบริการวิชาการ					
1	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากผู้มาใช้บริการเพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวกใน การให้บริการ	✓			
2	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากผู้มา รับบริการเพื่อแลกกับการเปลี่ยนแปลงผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการ	✓			

ลำดับที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
(3) การจัดซื้อจัดจ้าง					
1	ขั้นตอน การกำหนด TOR และราคากลาง -การเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง			✓	
2	ขั้นตอนการบริหารสัญญา - การเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง กรณีตรวจรับงานไม่ตรงตามสัญญาหรือเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง			✓	
(4) การบริหารงานบุคคล					
1	การสรรหาคัดเลือกบุคลากร เข้ามาเป็นพนักงาน อาจมีการเรียก/ รับผลประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ ต่อพวกพ้องของตนเอง เพื่อรับเข้า ทำงาน	✓			
2	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกข้อสอบ อาจมีการจัดทำเอกสารเพื่อจำหน่าย แจก หรือกระบวนกรอื่นใดที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้เข้าสอบ คัดเลือก	✓			

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ 6 แบบตารางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ผลคูณ	ระดับความเสี่ยง
(1) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558					
	หมายเหตุ: ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติอนุญาต เนื่องจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ไม่มีการกิจการอนุมัติอนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ. 2558 จัดทำโครงการที่ไม่จำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับนโยบายพันธกิจหลักของโรงเรียน				
(2) การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การให้บริการตามภารกิจ					
การจัดการเรียนการสอน					
1	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากการรับนักศึกษา	1	3	3	ปานกลาง
2	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากนักศึกษาเพื่อแลกกับผลการเรียน	1	3	3	ปานกลาง

ลำดับที่	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ผลคูณ	ระดับความเสี่ยง
การบริการวิชาการ					
1	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากผู้มารับบริการเพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวกในการให้บริการ	1	3	3	ปานกลาง
2	- การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากผู้มารับบริการเพื่อแลกกับการเปลี่ยนแปลงผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการ	1	3	3	ปานกลาง
(3) การจัดซื้อจัดจ้าง					
1	ขั้นตอน การกำหนด TOR และราคากลาง -การเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง	1	4	4	สูง
2	ขั้นตอนการบริหารสัญญา - การเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง กรณีตรวจรับงานไม่ตรงตามสัญญาหรือเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง	1	4	4	สูง
(4) การบริหารงานบุคคล					
1	การสรรหาคัดเลือกบุคลากร เข้ามาเป็นพนักงาน อาจมีการเรียกรับ/ รับผลประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องของตนเอง เพื่อรับเข้าทำงาน	1	3	3	ปานกลาง
2	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกข้อสอบ อาจมีการจัดทำเอกสารเพื่อจำหน่าย แจก หรือกระบวนกรอื่นใดที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้เข้าสอบ คัดเลือก	1	4	4	สูง

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจของหน่วยงาน ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการพ.ศ. 2558

"ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการงานอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ไม่มีการกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558"

2. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน ในการใช้อำนาจตามกฎหมายการให้บริการตามภารกิจ

3. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน ในการจัดซื้อจัดจ้าง

4. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน การบริหารงานบุคคล

สำหรับมาตรการการประเมินการควบคุมความเสี่ยง ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ได้ใช้ วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุม หรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริต โดยพิจารณาความเสี่ยงการทุจริต ที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็นลำดับแรก ส่วนลำดับ ความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือก ในลำดับต่อมา เพื่อเป็นการป้องกัน และลดความเสี่ยงเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริตอาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ต่อไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ตลอดจนแนวทาง ในการป้องกันการทุจริต ก่อนนำเสนอรายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต ในโรงเรียนเสนอต่อผู้บริหารต่อไป

สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงเกี่ยวกับการทุจริต โดยพิจารณา ความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ ประจำปี งบประมาณ 2567 ดังนี้

1. การจัดซื้อจัดจ้าง

1.1 ขั้นตอน การกำหนด TOR และราคากลาง ปจจัยเสี่ยง

- การเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง

1.2 ขั้นตอนการบริหารสัญญา ปจจัยเสี่ยง

- การเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง กรณีตรวจรับงานไม่ตรงตามสัญญา หรือเอื้อ

ประโยชน์ ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง

2. การบริหารงานบุคคล

2.1 การสรรหาบุคลากรเข้าทำงาน ปจจัยเสี่ยง

- ส่วนเกี่ยวข้องในการออกข้อสอบอาจมีการจัดทำเอกสารเพื่อจำหน่าย แจก หรือกระบวนการอื่นใดที่ก่อให้เกิด ประโยชน์แก่ตนเองและผู้เข้าสอบ คัดเลือก

ตารางที่ 7 ขั้นตอนที่ 5 แผนบริหารความเสี่ยง และมาตรการจัดการความเสี่ยง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

[illegible]

ประเด็นการ ทุจริต	รูปแบบของ การทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส ที่	ระดับ ของ ผลกระทบ	วิธีการบริหารจัดการ ความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาสที่	ผลการดำเนินการ
					7) วางตัวเป็นกลาง ไม่กำหนดเงื่อนไขข้อประโยชน์ผู้เสนอราคา 8) แต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญในการตรวจรับงาน		พระราชบัญญัตินี้ 4) กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตาม ความในพระราชบัญญัตินี้ โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่น บาทถึงสองแสนบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำ ความผิดตามวรรคหนึ่งผู้นั้น ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิด ตามวรรคหนึ่ง 5) ข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2558 ข้อ 60 โทษทางวินัยมี 5 สถาน คือ (1)ภาคทัณฑ์ (2)ตัดค่าตอบแทน (3)ลดค่าตอบแทน (4)ปลดออก (5)ไล่ออก	

ประเด็นการ ทุจริต	รูปแบบของ การทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส ที่	ระดับ ของ ผลกระทบ	วิธีการบริหารจัดการ ความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาสที่	ผลการดำเนินการ
2.การบริหารงาน บุคคล	กระบวนการ สรรหา คัดเลือก บุคลากรเข้า ทำงาน	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ ออกข้อสอบ อาจมีการ จัดทำ เอกสารเพื่อจำหน่าย แจก หรือกระบวนการอื่น ใดที่ ก่อให้เกิด ประโยชน์ แก่ ตนเองและผู้เข้าสอบ คัดเลือก	1	4	1) แต่งตั้ง คณะกรรมการกลางใน การสอบคัดเลือก 2) จัดทำข้อสอบกลาง หลายชุด 3) แต่งตั้ง คณะกรรมการเก็บ รักษาข้อสอบ 4) สุ่มชุดข้อสอบก่อน การสอบแต่ละครั้ง	-ผู้บริหาร -ฝ่ายบริหารงานบุคคล โรงเรียน	1) บังคับโรงเรียน เตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือว่าด้วยการ บริหารงานบุคคล บุคลากรในโรงเรียน อุดมศึกษา ภาคเหนือ พ.ศ. 2558 ข้อ 60 โทษทางวินัยมี 5 สถาน คือ (1) ภาคทัณฑ์ (2) ตัดค่าตอบแทน (3) ลดค่าตอบแทน (4) ปลดออก (5) ไล่ออก	- ดำเนินการสรรหาโดย ใช้ข้อสอบกลางที่มี หลายชุด - มีการสุ่มเลือกชุด ข้อสอบก่อนการสอบ ทุกครั้ง - ไม่มีรายงานการ รั่วไหลของข้อสอบหรือ การทุจริตในการสอบ คัดเลือก